Rok I. W Krakowie, dnia 1. kwietnia 1922 r. Nr. 4

KOMUNIKAT

REFERATU PRZYSPOSOBIENIA REZERW.

ODDZIAŁ III. SZTABU DOWÓDZTWA OKRĘGU KORPUSU NR. V. W KRAKOWIE.

Wychodzi co miesiąc

Adres Redakcji i Administracji: Kraków, D. O. Korp. Oddz. III. Szt. Ref. przysp. rez. ul. Stradom 14, III p. dzwi 90, tel. przez centr. D.O.Korp. L.: 1377, 3543, 3277, 3557., poczem żądać Oddz. III Szt.

PROGRAM

wychowania i przysposob. wojskowego w organizacjach wojsk.-wychowawczych.

Zbliżająca się wiosna oznacza wzmożenie się pracy w organizacjach wojskowo-wychowawczych, ożywienie jej tętna, wyjście jej z murów, sal instrukcyjnych na place ćwiczebne i na pola. Szczególnie więc teraz daje się odczuwać w oddziałach tych organizacyj potrzeba poddania im systematycznego planu pracy. Że zaś i w naszym interesie leży, by praca ta od podstaw już prowadzona była jak najbardziej celowo, systematycznie i regularnie, przeto podajemy w niniejszym numerze „Komunikatu“ program pracy na stopniu 1-szym, w myśli, iż przyczynimy się tem do usystematyzowania pracy i damy jej na pewien okres czasu zdecydowany kierunek. Nie możemy przytem z naciskiem nie podkreślić, iż praca nasza nie może mieć absolutnie nic wspólnego z t. zw. „metodą bębna i trąbki“, o czem przypominają usilnie, poniżej przytoczone, słowa gen. por. Sikorskiego. Słowa te zapewne rozwieją także błędne przekonanie o militaryźmie, rzekomo przez przysposobienie rezerw w prace organizacyj młodzieży wprowadzanym. Ze strony samych organizacyj pożądane są wiadomości co do przeprowadzenia poniższego programu; mamy nadzieję, iż podzielą się one wkrótce z nami wynikami swych doświadczeń.

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH
SZTAB GENERALNY
L. 1151/P. R. ODDZIAŁ III.
III. Szt. Warszawa, dnia 19/I. 1922.

Niniejszem zatwierdzam „Program wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego w organizacjach wojskowo-wychowawczych“, Stopień I. Program ten obowiązuje oficerów instrukcyjnych przy prowadzeniu pracy w Harcerstwie, Związkach Strzeleckich, Sokolstwie oraz innych organizacjach, działających pod opieką wojska i korzystających z jego poparcia.

Prace stowarzyszeń społecznych, mając za zadanie przygotowanie młodzieży do służby wojskowej, muszą dać jej w pierwszym rzędzie podstawy psychofizyczne i moralne do służby i dopiero na tym fundamencie w dalszym przebiegu prac rozwinąć się może już właściwe techniczne wykształcenie żołnierskie.

Dlatego też program poniższy przewiduje w najmniejszym zakresie przeprowadzenie programu ściśle wojskowego: szkoły rekruta i oddziału; rolę przedmiotów wojskowych (musztry, służby polowej i walki, regulaminu wewnętrznego i służby garnizonowej) ogranicza, na pierwszym miejscu kładąc wychowanie fizyczne i obywatelskie, sporty, - traktując samą szkołę strzelca i ćwiczenia polowe, jako ćwiczenia sportowe, opierając je na elementach moralnych: współzawodnictwa i współdziałania.

Podkreślam przy tem, że wprowadzenie programów i metod ściśle wojskowych: musztry formalnej, marszów z bronią, defilad, regulaminu wewnętrznego wojskowego, jest najzupełniej niewskazane, wypaczyć może zdrowy prąd ruchu społecznego, mający na celu przysposobienie żołnierza do wojny, czyniąc z niego „zabawę“ w żołnierzy pokojowych, „parady“, „mundury“, „bębny“ i „chorągwie“.

Należy więc podjąć starania, by poszczególne organizacje w zrozumieniu swych zadań: przysposobienia do wojska, a nie tworzenia drugiego wojska, wprowadziły te zasady programu w swej pracy, program ściśle wojskowy ograniczając (zwłaszcza w jednostkach obejmujących młodzież) do zakresu, przewidzianego niniejszym programem.

Szef Sztabu Generalnego
Sikorski
Generał-porucznik.

PROGRAM

wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego w organizacjach wojskowo-wychowawczych.

STOPIEŃ I.

Znajomość broni i najprostszych środków technicznych walki, umiejętność ich użycia w drużynie w łączności z resztą oddziału, stanowi o wyćwiczeniu bojowem żołnierza. Dla osiągnięcia jednak sprawności i bitności wojsk w polu, dla wykonywania czynności w trudzie fizycznym i napięciu nerwów — w obliczu śmierci — musi być żołnierz wychowany w duchu współdziałania zespołu, w duchu wspólnej pracy dla osiągnięcia zbiorowego zadania — przy zachowaniu największej inicjatywy osobistej i w najwyższym natężeniu swych sił, posiadać musi silnie rozwinięte poczucie spójności z oddziałem, musi być zdyscyplinowanym, to znaczy karnym, posłusznym nakazowi zadania, musi posiadać cnoty wojskowe: hart, odwagę, poświęcenie. Cech tych natury moralnej nie osiągnie on drogą ćwiczeń li tylko formalnych i technicznych, gdyż pole ćwiczebne, nie stawiając mu prawie wcale wymagań moralnych: hartu, odwagi, obowiązkowości

w grozie śmierci — nie może w nim tych cnót rozwinąć.

Cechy te może w człowieku wytworzyć i rozwijać całe wychowanie moralne od dziecka, w szkole, w życiu, cechy te muszą przeniknąć całą jego działalność w życiu zbiorowem. Zrodzenie się tego ducha możliwe jest na drodze samej pracy, na drodze stwarzania jej tradycji w życiu każdego, w życiu zbiorowości, zrodzenie tego ducha możliwe jest przez oparcie wychowania o wielką ideę narodową. Cóż, że się komuś wyłoży zasady i powinności żołnierza i obywatela, o ile nie wejdą one w jego krew, nie staną się motorem jego czynów, nie staną się bodźcem wypełniania obowiązków, bodźcem inicjatywy i zapału — „moral“ czynu.

Środkiem, drogą wiodącą do tych celów ma być wychowanie fizyczne, związane z wycieczkami w pole i krajoznawczemi, wychowanie umysłowe i obywatelskie w organizacjach wojskowo-wychowawczych, które łącząc się ze szkołą strzelecką, tworzą podstawy moralne i techniczne do przygotowania wojskowego narodu.

1. Wychowanie fizyczne przez stworzenie zdrowych podstaw rozwoju ciała, ćwiczy i rozwija w człowieku różne zdolności fizyczne i umysłowe, dane człowiekowi przez przyrodę tylko w zawiązku, podnosi poczucie swych sił, pewność siebie, a więc poczucie wartości osobistej. Gry i sporty wyrabiają w uczestnikach zmysły, uwagę, rozwijają spostrzegawczość, zdolność obserwacji i wymagając w działaniu szybkości ruchów, rozwijają stanowczość, budzą odwagę, a przez oderwanie się od szarzyzny trosk życia codziennego, przy istniejącej w grach poezji fabuły czy myśli, pobudzają wyobraźnię, stają się podstawą do tworzenia się u grających pewnych postaw umysłowych, moralnych w związku z przybieranemi na siebie rolami. Dalej gry te związane z zawodami, budzą współzawodnictwo, element mogący być wykorzystanym w związku z współdziałaniem, jako najwyższe napięcie sił osobistych dla osiągnięcia współdziałania. W grach i sportach zbiorowych obok zalet fizycznych: hartu, wytrzymałości, natężenia sił, wytwarzają się elementy moralne życia zbiorowego: współdziałanie w akcji wspólnej przy najwyższej inicjatywie osobistej skierowanej do uzyskania najlepszego rezultatu ogólnego, poczucie spoistości grupy, rozwijanie sympatji w wspólnej pracy, zdolność podporządkowania się woli zbiorowej, woli przywódcy, uznanym przepisom i prawidłom — elementy dyscypliny życia zbiorowego, tak potrzebne w życiu społecznem, tak wartościowe w walce, wreszcie zdolności kierownictwa — przewódcy.

2. Powiązanie wychowania fizycznego z ćwiczeniami w polu, z wycieczkami, ma wyrobić w przyszłym żołnierzu zalety umysłowe: spostrzegawczość, umiejętność tropienia, podchodzenia, czujności, orjentowania sie w terenie, da mu w wycieczkach znajomość kraju ojczystego, jego pamiątek i życia, podstawy ideji patrjotycznych.

3. Nauka strzelania, zawody strzeleckie pobudzą do praktycznego poznania broni i jej użycia dając strzelcowi pewność w jej indywidualnem użyciu, ucząc wykorzystania broni w każdej sytuacji, wytwarzając sprawność i zręczność, rozwiną umiłowanie i zamiłowanie do broni wśród ogółu. Połączenie szkoły strzelca z ćwiczeniami bojowemi w drużynach i ich zespole rozwinie w związku z wytwarzającem się poczuciem współdziałana w grach i sportach zbiorowych pojęcie działania zbiorowego i solidarnego, nauczy, że o skuteczności działań tak w walce jak w życiu stanowi zorganizowany i zespolony wysiłek zbiorowy!

Wreszcie wiedza o Polsce wiążąc się z pracą społeczną w kołach, współdzielniach, bibljotekach, towarzystwach oświatowych stanie się czynnikiem rozszerzenia poczucia obywatelskiego i narodowego, będzie stanowić moment przygotowawczy do czynu i ofiarności na rzecz Ojczyzny.

1. Egzamin wewnętrzny.

A Organizacja oddziału. Drużyny, podział na sekcje. Wyznaczenie sekcyjnych. Obowiązki organizacyjne drużynowych i sekcyjnych. Książki drużyny i sekcyjnych. Zbiórka drużyny. Porządek. Kontrola obecności. Raport. Odprawa szarż. Plan pracy i rozkład zajęć. Rozkazy dzienne.

B. Obowiązki członka „Pilność — karność — punktualność. Znaczenie pracy wspólnej, społecznej. (Współdziałanie, jako forma działania w walce, drużyna jako jednostka walki). Braterstwo pracy i solidarność organizacyjna członków. (Oderwanie od zespołu „zbankrutowani“ członkowie). Stosunki wewnętrzne życia organizacyjnego. Pozdrowienia. Hasło. Odznaki. Mundur. Przyrzeczenie organizacyjne. O przełożonych. Władze towarzystwa i jego ustrój organizacyjny. Regulamin wewnętrzny organizacji. Statut Towarzystwa.

C. Porządek życia organizacyjnego. Izba, porządek w lokalu. Dyżury. Tablice, ogłaszanie rozkazów i zawiadomień. Fundusze tow. Bibljoteka. Porządek zbiórek. Ćwiczenia i wycieczki. Zawody, konkursy. Wieczornice i zabawy.

D. Powinności żołnierza i obywatela. Zaznajomienie z powinnościami żołnierza według regulaminu wewnętrznego wojskowego i artykułami wojennemi. Znajomość podstaw organizacji armji. Pobór, armja czynna, rezerwa, organizacja niższych jednostek broni. Znajomość podstaw życia państwowego (w związku z programem nauki o Polsce współczesnej).

Zaznajomienie członka z regulaminem wewnętrznym winno odbywać się przeważnie drogą wprowadzenia go do pracy organizacyjnej i przygotowawczo wojskowej w oddziele, do służby, dyżurów, różnych obowiązków, — przez wykonywanie tego regulaminu, dalej drogą pogawędek swobodnych w związku z pracą i wysuwającemi się sprawami życia organizacji. Z powinnościami żołnierza i obywatela zaś nie drogą wykładów, podających je członkowi w formie katechizmowej, a przez podawanie przykładów czynów i cnót żołnierskich (n. p. w|g Kary, Przewodnika żołnierza piechoty wyd. II. str. 7—16; 24—28) i cnót obywatelskich w związku z żywotami i czynami wielkich obywateli.

Literatura.

A. Pawełek: Młoda drużyna. Kijów 1918.
St. Sedlaczek: Szkoła harcerza. W. 921. str. 14—50.
H. Glass: Książeczka harcerza W. 920. Regulamin wewnętrzny (wojskowy) W. M. S. Wojsk. Statut Towarzystwa. Regulamin wewnętrzny Tow. Artykuły wojenne. Przepisy dyscyplinarne.
St. Kara: Przewodnik żołnierza piechoty wyd. II. W. 920.
K. Krzewski-Lieljenfeld: Komendant - wychowca.
Jan de Vignes-Rouges: Dusze dowódców. W. 921.

2. Wychowanie fizyczne.

A. Elementy gimnastyki metodycznej
zastosowanej do wieku, sił i wyrobienia.

Kolumna ćwiczebna. Ćwiczenia wstępne. Ruchy ramion i nóg. Ćwiczenia grzbietu i łopatek. Zwisy. Ćwiczenia tułowia i brzucha. Ćwiczenia poprawiające postawę i oddechowe.

B. Elementy gimnastyki stosowanej.

Marsze. Wspinanie się. Ćwiczenia równoważne pełzanie, dźwiganie ciężarów, bieg, rzuty, skoki — walka wręcz.

Obok gimnastyki do obowiązkowego wychowania ruchowego należy: pływanie, lekka atletyka i gry sportowe takie jak: palant, piłka nożna i inne. Bardzo pożądane uprawianie narciarstwa i kolarstwa.

C. Szkoła grenadjera.

Rzuty szkolne prawą i lewą ręką z postaw regulaminowych. Przeprowadzenie ćwiczeń pod względem celności i na odległość. Poznanie poszczególnych typów. Poznanie poszczególnych typów granatów. Zapalanie granatów. Obchodzenie się z granatami niewybuchniętemi.

Dla przeprowadzenia dobrze ćwiczeń, wskazanem jest zbudowanie toru rzutni. Po przejściu ćwiczeń wstępnych, należy przeprowadzić ćwiczenia: zawody w rzucaniu celnem granatami z odległosci 25 m. do kwadratu 2-metrowego (12 granatów) oraz w rzucaniu na odległość do 35 m. W zawodach sportowych i strzeleckich zastrzec zawsze miejsce dla zawodów grenadjerskich.

Działanie grenadjera w terenie w związku z działaniem sekcji i drużyny bojowej, przeprowadzić przy ćwiczeniach bojowych.

D. Szermierka na bagnety.

Ćwiczenia wstępne i ruchy podstawowe: postawy, złożenia, zmiany, kroki i zwroty. Pchnięcia i ciosy. Odbicia.

Ćwiczenia pojedyncze: ze wskaźnikiem, z manekinem.

Ćwiczenia zbiorowe: walka z instruktorem. Walka jednego przeciwko drugiemu. Przeciwko dwum. Zawody.

Przybory i tor szermierczy.

Zawody szkolne i turnieje.

Szermierka połączona z ćwiczeniami bojowemi w terenie.

Wskazówki co do prowadzenia ćwiczeń gimnastycznych i sportowych znaleźć można w „Regulaminie Wychowania Fizycznego“, który w całości, w zastosowaniu jeno do wieku i sił, należy przerabiać na zajęciach. Zaczynać należy od przeprowadzenia przez lekarza badań zdatności fizycznej i badania te należy co jakiś czas powtarzać. Co do szkoły grenadjera i szermierki patrz wskazówki metodyczne w odpowiednich instrukcjach.

Literatura.

Regulamin Wychowania Fizycznego (nowe opracowanie w druku).

Mjr. W. Sikorski; Program ćwiczeń gimn., gier i pieśni na okres wyszkolenia rekruta. Ks. Wojskowa, Warszawa 1920.

Ppłk. Dr. W. Osmolski: Lekka atletyka. w. 920. (Ks. Wojsk.) Instrukcja walki na bagnety. W. 921. (Ks. Wojsk.)

Instrukcja grenadjera.

H. Jeziorowski: Piłka nożna.

Zbiór zabaw i gier ruchowych dla żołnierzy (drukuje się w „Żołnierzu Polskim“).

K. Piasecki: Gry i zabawy ruchowe. Lwów 920.

3. Ćwiczenia polowe, wycieczki i wiadomości związane z terenem.

A. Ćwiczenia mające na celu wyrobienie spostrzegawczości, zdolności, obserwacji, tropienia, podchodzenia, czujności, jak również znajomości terenu i przyrody, znajomości nieba.

B. Orjentowanie się w terenie. Kompas, busola. Określenie stron świata. Mapy, skala, znaki umówione, warstwice i kreski, profile. Umiejętność czytania map ogólnych i wojskowych, niemieckich względnie austrjackich. Określenie odległości. Oceny odległości szczególnie ważne oceny do 600 m.) Korzystanie z mapy w celach orjentacji. Orjentacja przy pomocy znaków przyrody.

C. Sygnały. Znaki Morsea. Użycie poczty, jej organizacja. Telegrafy i telefony. Pojęcie o budowie i utrzymaniu linji telefonicznej. Meldunki i raporty. Sygnalizacja optyczna chorągiewką, rękami, gwizdkiem.

D. Marsze podróżne, patrolowe, wywiad terenu, podsłuchu, służba patrolowa; hygjena marszu.

E. Przeprawy, budowa prostszych przepraw. Obozowanie, urządzenie obozów, porządek i czujność w obozie. Roboty polne. Kopanie rowów. Budowa schronisk. Umiejętność użycia narzędzi ciesielskich i saperskich.

F. Jazda, siodłanie i zaprzęg koni.

Wiadomości związane z wyszkoleniem polowem nie mogą być podawane w formie wykładów, a tylko praktycznie, w polu, w związku z grami (zależnie od wieku i poziomu uczniów) a to dopiero może posłużyć za temat do pogadanek najpierw w polu, potem dalszego rozwinięcia w sali. W pracy tej należy wziąć pod uwagę metodę wychowania harcerskiego, gdyż w pracy tej wyrobienie polowe polega nie na znajomości pewnych form, przepisów, ruchów regulaminowych, a wyrabia i obudza zdolności, daje rezultaty rzeczowe, w wyćwiczeniu polowem. Przepisy i regulaminy są potrzebne jako ramy i podstawa przygotowania wojskowego i zaznajomienie z niemi konieczne dopiero w przygotowaniu dowódców instruktorów. Tak n. p. gra w kima da uczniom wiele pod względem wyrobienia spostrzegawczości w sali, czy w terenie podwórzowym, a potem może być stosowana w czasie marszów, na wycieczkach, jako szkoła obserwacji i zaciekawienia.

Przy prowadzeniu ćwiczeń należy przepracować z góry zawsze plany i organizację zajęć, wybór terenu, program zajęć szczegółowo. Nie polegać na improwizacji, ale dobrych myśli, przychodzących do głowy w czasie ćwiczeń nie odrzucać. Należy starać się, aby każdy członek posiadał potrzebne wyekwipowanie polowe, a drużyna przedmioty, służące do ekwipunku oddziału. W tych warunkach można będzie rozmiłować i wzwyczaić członków do trybu życia w polu, do życia niewygód i wysiłków.

Literatura.

H. Glass: Książeczka Harcerza W. G. 21. str. 46—161.

A. Pawełek: Młoda drużyna Kijów 918. str. 31—191.

St. Sedlaczek: Szkoła harcerza W. G. 21. Gawędy 5., 12., 15-c.

J. Lewakowski: Terenoznastwo i kartografia. W. 920.

H. Libiński: Jak czytać austrjackie mapy wojskowe. 912.

H. Bogieński: Terenoznawstwo 918.

M. Tasiecki: Jak czytać mapy Król. Polsk. W. 920.

M. Ernst: Mapa nieba. Warszawa Gebetner 919.

St. Rudnicki i T. Skotnicki. Skauci w polu 917.

St. Gibbes: Pionierka 918.

Wł. Nekrasz: Pionierka 921.

Instrukcje techniczne (wyd. przez MSWojsk.)

Regulamin służby polowej tom 1. i 2. 921.

J. Schenk: Organizowanie wycieczek krajoznawczych 914.

Metodyka wycieczek krajoznawczych (Pol. Tow. Kraj. W. 919).

4. Musztra piechoty.

A. Musztra bez broni. Postawa zasadnicza. Spocznij. Marsz. Stój. Bieg. Zwroty.

B. Musztra z bronią. Broń u nogi. Klękanie. Padanie. Chwyty bronią, na ramię broń, do nogi broń, na pas broń. Powrót do postawy. Zwroty z karabinem: „Na pas broń“. „Przewieszenie broni“.

C. Musztra zwarta. Zbiórka: szyki zbiórki Zbiórka w marszu. Odliczanie. Marsz oddziału. Ko

lejne zatrzymywanie. Odstępowanie. Łączenie. Kolumny: dwójkowa, czwórkowa, marszowa. Kierunek. Musztra zwarta kompanji. Raport. Rozwinięty. Kolumna marszowa.

D. Ćwiczenia luźne. Rozwijanie. Rozsypywanie. Ruchy tyraljerki. Ćwiczenia z musztry mają być stosowane, jako szkoła porządku i karności przy przeprowadzeniu zbiórek, dla uszykowania marszowego, przy przeprowadzeniu ćwiczeń w polu, nigdy zaś jako ćwiczenia oddzielne, stanowiące cel sam w sobie dla otrzymania rezultatów formalnych i mechanicznych. Ćwiczeniom z musztry nie wolno poświęcać oddzielnych zbiórek, a tylko prowadzić w miarę potrzeby dla marszu, zbiórek i przy ćwiczeniach polowych.

Literatura.

Regulamin piechoty cz. I. Musztra. W. 921.

Mjr. Marjan Porwit. Uwagi o nowej mustrze piechoty W. 921.

5. Szkoła strzelca.

A. Nauka o broni. Kilka słów o rozwoju broni palnej. Ogólna chrakterystyka nowoczesnej broni Szczegółowa budowa jednego karabinu i pistoletu (typ przyjęty w wojsku danego okręgu), według „Instrukcji o broni piechoty".

B. Nauka o strzale: tor pocisku. Odległość a celownik. Wpływy atmosferyczne. Rola gwintów. Pola martwe. Rozrzut. Działanie pocisków.

C. Nauka strzelania, według „Przepisów strzeleckich".

Strzelnice, przepisy i zarządzenia bezpieczeństwa, służba na strzelnicy. Tarcze. Sygnały. Przepisy i książeczki strzeleckie. Zawody strzeleckie, ich organizacja.

D. Znajomość budowy jednego typu 1. k. m. albo r. k. m. i jego użycie. Ogólne znajomości o c. k. m., czołgach, armatkach piech., miotaczach, gazach, artylerji, lotnictwie.

E. Zasady walki. Drużyna jako jednostka walki, organizacja drużyny, współdziałanie w drużynie. Współdziałanie drużyn w osiągnięciu celów taktycznych. Odwody. Zasadnicza formy walki: zbliżanie się, natarcie, szturm, pościg, odwrót, walka pozycyjna, walka w nocy (drogą pogawędek).

F. Szkoła sapera: okopywanie się w ogniu, gniazda, kopanie przekopów, rowy strzeleckie maskowanie. Grubości osłon, chroniących od pocisków, przeszkody, druty kolczaste. Schrony i ziemianki.

Szkołę strzelania należy prowadzić systematycznie, według metod „Przepisów strzeleckich", przyjętych w wojsku, przechodząc kolejno działy szkoły jeden po drugim.

Ćwiczenia kolejne i poznanie broni jest możliwe tylko praktycznie przez danie strzelcowi karabinu do ręki i wskazanie działania i znaczenia poszczególnych części.

Omijanie ćwiczeń w jednym dziale i przechodzenie do ćwiczeń w działach następnych, jeżeli w poprzednich nie osiągnięto dostatecznych rezultatów jest niedopuszczalne. Tymbardziej nie wolno rozpoczynać strzelania, o ile przedtem nie przeprowadzono ćwiczeń wstępnych, ćwiczeń w składaniu. Byłoby to tylko bezużytecznem marnowaniem ładunków. W nauce strzelania należy zwrócić szczególną uwagę na zasady celowania i ściągania spustu, na szybkie, pewne i sprawne przybieranie postawy strzeleckiej w każdej pozycji, przyczem należy uważać na dostosowanie postawy do budowy ciała poszczególnych strzelców. Przy strzelaniu szkolnem zwracać uwagę na poprawianie braków i wad, tak w postawie, jak i w strzelaniu. Każdy strzelec musi posiadać książeczkę strzelecką, gdzie mają być notowane wszystkie rezultaty ćwiczeń tak wstępnych, jak strzelania szkolnego, ostrego i zawodów.

W celu ożywienia ruchu strzeleckiego, wywołania szerszego zainteresowania i pobudzenia do ćwiczeń strzeleckich, należy zwrócić uwagę szczególną na elementy sportowe strzelania, na współzawodnictwo. Tymbardziej, że strzelanie stosowane, jako znacznie trudniejsze i kosztowniejsze, z konieczności będzie ograniczone do minimum, strzelanie zaś bojowe może być przeprowadzone tylko na ćwiczeniach późniejszych po osiągnięciu łącznego wyszkolenia strzeleckiego i bojowego.

Dlatego też najważniejszą częścią pracy będzie: strzał celny pojedyńczego strzelca, doprowadzony do najwyższej doskonałości. Z tego względu punkt ciężkości szkoły strzelca ma leżeć na strzelaniu szkolnem, a zwłaszcza strzał śrutem. Dzięki małym kosztom tych strzałów uzyska się możność częstszych strzelań a więc większego zainteresowania. Wielką rolę odgrywać tu będą organizowane jaknajczęściej zawody strzeleckie, czy to w okręgach, czy ogólne.

Zawody strzeleckie łączyć należy zawsze z zawodami sportowemi z lekkiej atletyki, bieganiem, szermierką na bagnety i rzucaniem granatów. (Pięciobój) i ustanawiać specjalne nagrody. Organizacja zawodów strzeleckich oprze się na specjalnych regulaminach i przepisach.

Jednocześnie z szkołą strzelania należy strzelca zaznajamiać ogólnie z szkołą walki. Jako punkt wyjścia winny służyć żywe opowiadania bojów względnie odpowiednie ustępy z książek, pamiętników z podkreśleniem względów moralnych i narzucenia wyobraźni słuchaczy poczucia rzeczywistości bojowej. To dopiero może posłużyć za kanwę do rozważań teoretycznych, formalnych, do przedstawienia poszczególnych form walki i jej elementów.

Jako główną rzecz należy podkreślić znaczenie drużyny bojowej, rolę, działanie, zaznaczając ciągle elementy inicjatywy, współdziałania w akcji, odwagi i poświęcenia w czynie żołnierza.

Literatura.

Z. Hartleb. Nauka o broni. Współczesne karabiny piechoty WG. 20.

Kpt. T. Felsztyn. Nauki o broni Cz. I. Nauka o strzale WG. 21.

Przepisy strzeleckie.

Regulamin piechoty cz. I. i II.
Regulamin służby polowej t. I. i II.
Instrukcja techniczna.

Umocnienia polowe.

Kpt. Załuska: Pogadanki o drużynie bojowej. „Żołnierz Polski" (IX, X, XI, XII 1921.)

Jan de Vignes Rouges: Dusze dowódców WG. 1921.

6. Hygiena i ratownictwo. Znajomość ogólna budowy ciała ludzkiego. Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach. Rany i ich opatrywanie. Ochrona przeciwgazowa. Gazy. Hygiena, wskaz. ogólne.

Literatura.

Ppłk. Dr. Sł. Składkowski. Podręcznik hygjeny wojskowej (M. S. Wojsk. 1921).

Dr. Łazarewicz. Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach. (W. Arzt.)

7. Wiadomości o Polsce.

A. Zaznajomienie z życiem gospodarczem okolicy przez wycieczki do zakładow przemysłowych, gospodarstw. Współdzielczość i towarzystwa społeczne. Znajomość podstaw życia państwowego kraju: ustrój gminy, powiat i województwo, konstytucja, administracja, sądownictwo, organizacja armji (w programie Reg. wewn.)

B. Wycieczki krajoznawcze. Znajomość własnej okolicy w promieniu kilku km.

C, Wiadomości z geografji ziem polskich.

D. Dzieje ojczyste (według wskazówek Dr. K. Sochaniewicza (p. niż.)

E. Praca w towarzystwach społecznych: spółdzielczych, oświatowych etc.

Literatura.

H. Witkowska. Nauka o Polsce współczesnej 921.
Chmielewski. Wiadomości o Polsce współczesnej 1921.
Wereszczyński i Kucharski. Nauka o Polsce współczesnej 1921.
Dr. K. Sochaniewicz. Jak prowadzić pogadanki z żołnierzami o ziemi i dziejach Narodu Polskiego (Wyd. Bibljoteki ref. ośw. M. S. Wojsk. 1921).
O pracach specjalnych w odpowiedniej litaraturze przedmiotu.

8. Wykształcenie specjalne.
A. Motory, budowa i użycie, (szczególniej motory spalinowe, parowóz).
B. Materjały wybuchowe (tworzenie drużyn saperskich w okolicach górniczych).
C. Pływactwo, wiosłowanie, budowa przepraw wodnych (specjalne koła).
D. Jazda na rowerze, motocyklu, samochodzie (specjalne koła).
D. Jazda na rowerze, motocyklu, samochodzie (spedjalne koła).
E. Prace straży ogniowej.

Poleca się organizowanie specjalnych kół technicznych fachowych, pozwalających uczniom na zaznajomienie się z pewnemi pracami, mogącemi przynieść korzyść tak w życiu gospodarczem jak dla wojny, pogłębienie wiedzy o przyrodzie w związku z wiedzą techniczną rozszerza bardzo horyzont umysłowości człowieka, stwarza podstawy dla powstawania „moral:" pracy.

Ulgi i zniżki na Polskich Kolejach Państwowych.

W ogłoszonej przez Ministerstwo Koleji Żelaznych **„Taryfie osobowej i bagażowej"**, obowiązującej od dnia 1. stycznia 1922 r. znajdujemy szereg postanowień, dotyczących ulg i zniżek ela wycieczek szkolnych i przejazdów związków młodzieży. Ponieważ ze względu na zbliżający się okres wycieczek, wędrówek, obozów i osad (kolonij) znajomość tych przepisów staje się konieczną dla kierowników wszystkich zrzeszeń wojskowo-wychowawczych, sportowych i krajoznawczych, przeto poczuwamy się do obowiązku zaznajomienia ich z odnośnemi przepisami.

Część II. Rozdział I. E. II. Wycieczki i przejazdy na kolonje letnie.

1. Wychowańców, bez różnicy płci i wieku, wszelkich zakładów naukowych państwowych i prywatnych, którym przyznane są prawa zakładów naukowych państwowych, jak również towarzyszący im personel nauczycielski, przewozi się przy wspólnych, pod nadzorem nauczycielskim urządzanych wycieczkach conajmniej 10-ciu osób, bez względu na odległość, w wagonach klasy III-ciej pociągów osobowych, lub mieszanych, objętych rozkładem jazdy, za połowę normalnej opłaty taryfowej.

2. Dla każdych 2-ch uczniów w wieku poniżej lat 10. wydaje się jeden bilet za połowę normalnej opłaty taryfowej.

3. Przy wycieczkach wychowańców szkół powszechnych, lub średnich, na każdych 10-ciu płacących uczniów, jednego niezamożnego ucznia przewozi się bezpłatnie.

4. Na każdych 10-ciu wychowańców można przewozić za opłatą ulgową co najwyżej jedną osobę z personelu nauczycielskiego w charakterze nadzorczym.

5. Właściwa władza szkolna winna przynajmniej na 24. godziny przed wyjazdem zwrócić się na piśmie z zawiadomieniem do stacji wyjazdu o zamierzonej wycieczce. Zawiadomienie to, uwidoczniające przedewszystkiem, że dany zakład naukowy jest państwowy albo prywatny, lecz z prawem zakładów naukowych państwowych, winno zawierać cel podróży, dzień wyjazdu, stację przeznaczenia, ilość uczestników wycieczki i pociąg, z którego mają zamiar korzystać.

Zawiadomienie takie może być uwzględnione nawet na godzinę przed odejściem wyznaczonego do odjazdu pociągu, o ile przytem nie zajdzie potrzeba dostawienia oddzielnych wagonów, lub zwiększenia siły pociągowej.

6. Zawiadomienie, o którem mowa, stempluje kasa biletowa i zwraca przewodnikowi wycieczki, który okazywać je ma przy kontroli biletów, po ukończeniu zaś podróży oddać łącznie z nimi.

7. Ulga powyższa może być również przyznana:
a) nauczycielom i nauczycielkom szkół powszechnych na podstawie zaświadczeń przełożonych władz szkolnych przy zbiorowych wycieczkach wakacyjnych.
b) wychowańcom ochronek, burs i t. p. instytucyj o charakterze zakładów wychowawczych wraz z personelem nadzorczym przy wycieczkach zbiorowych;
c) związkom harcerskim przy zbiorowych wycieczkach wychowawczych lub w celach sportowych;
d) dzieciom, wysyłanym na kolonje letnie, wraz z personelem nadzorczym oraz bagażem (art. 30 Przepisów Przewozowych) w ilości nie przewyższającej 10 kg. na osobę: ponadto może odnośna Dyrekcja kolejowa zezwolić na przewóz jako bagaż reszty rzeczy, przedmiotów i artykułów spożywczych, niezbędnych dla kolonji w ilości, jaką każdorazowo ustali na podstawie przedłożonego jej podania.

W przytoczonych wyżej wypadkach winno być uprzednio wyjednane od Dyrekcji kolejowej, w obrębie której leży stacja wyjazdu, zezwolenie na zastosowanie ulgi na podstawie podania z dołączeniem ustawy związku, stowarzyszenia, instytucji i t. p., urządzających wycieczkę. Po uzyskaniu zezwolenia winno nastąpić co do danej wycieczki zawiadomienie według punktu 5.

8. Dyrekcjom kolejowym przysługuje prawo dozwolić przejazdu ulgowego w klasie II-ej.

Ze względów na warunki ruchu może jednak Dyrekcja wogóle odmówić ulgi dla podobnych wycieczek zbiorowych.

Plan Głównych Igrzysk sportowych Wojsk Polskich.

Ministerstwo Spraw Wojsk. zatwierdziło plan Głównych Igrzysk Sportowych W. P. na rok 1922, który w pewnej mierze uwzględnia również współudział członków organizacji Wojskowo-Wychowawczych z wyłączeniem wojskowych w czynnej służbie.

Ministerstwo Spraw Wojskowych
Sztab Generalny Oddział III.

Warszawa, 14|III. 1922.

L. 2378|W. F. III. Szt.

Plan Głównych Igrzysk Sportowych W. P. na rok 1922.

W mies. marcu:

1. Zawody narciarskie o mistrzostwo W. P.
urządzi K. O. K. Nr. VI. Lwów.

Dostępne dla wojskowych w czynnej służbie i członków stowarzyszeń wojskowo-wychowawczych. Ilość uczestników nieogran. Program i regulamin zawodów opracuje D. O. K. Nr. VI. Lwów.

W mies. czerwcu:

2. Zawody o mistrzowstwo W. P.
w marszu podróżnym 20 klm.

3. Zawody o mistrzowstwo W. P.
w biegu na przełaj 4000 m.
urządzi D. O. K. Nr. VI. Lwów.

Dostępne dla wojskowych w czynnej służbie i członków stowarzyszeń wojskowo-wychowawczych w ilości po 4-ch uczestników z każdego D. O. K.

4. Zawody sportowe saperskie.
urządzi K. Ob. Szk. Sap.

W mies. lipcu:

5. Zawody pływackie z programem:

a) 100 m. dowolnym systemem,
b) 1500 m. na piersiach,
c) 90 m. sztafeta,
d) przepłynięcie Wisły w szerz o mistrzostwo W. P.
e) 6000 m. sposobem dowolnym,
f) skoki, i

6. Zawody wioślarskie
urządzi DOK. Nr. VIII. Toruń.

DOK. Nr. VIII. opracuje program zawodów wioślarskich i do dnia 1|V przedstawi Oddziałowi III. Szt. Gen. do zatwierdzenia. Zawody pływackie i wioślarskie dostępne dla wojskowych w czynnej służbie. Do zawodów pływackich każde DOK. może zgłosić po 4-ch uczestników, zaś do zawodów wioślarskich wojskowe kluby sportowe zgłoszą pełne osady.

W mies. sierpniu:

7. Gra w palanta polskiego o mistrz. W. P. i

8. Konkurs walki na pięście (box)
urządzi DOK. Nr. II. Lublin.

Do gry w palanta polskiego staną cztery drużyny, które zwyciężyły w zawodach obwodowych (1-szy obwód: Lwow, Przemyśl, Kraków; 2-gi obwód: Poznań, Pomorze; 3-ci obwód: Warszawa, Łódź, Lublin; 4-ty obwód: Grodno, Brześć n|B, 2-ga Armja) każda w składzie 11-tu—3 zastępców.

Do konkursu walki na pięście Dow. Okr. Korp. wyślą odpowiednich uczestników bez ograniczenia liczby. Zawody dostępne dla wojskowych w czynnej służbie i dla członków towarzystw wojskowo-wychowawczych.

9. Pięciobój wojskowy o mistrz. W. P. złożony z:

a) strzelania, b) biegu płaskiego 800 m., c) rzutu granatem do celu, d) walki na bagnety i e) skoku w dal.

10. Bieg szturmowy 400 m.
grupami po 4-ch z każdego DOK. i

11. Bieg rozstawny 1200 m.
(400 + 300 + 300 + 200)
urządzi DOK. Nr. IV. Łódź.

Dostępne dla wojskowych w czynnej służbie i rezerwie na które DOK. wyślą po 10-ciu uczestników: 2-ch do pięcioboju i po 4 ch do biegu szturmowego i rozstawnego. Wyłączeni są stali instruktorowie.

12. Czworobój wojskowy złożony z:

a) marszu 3 klm., b) biegu płaskiego 100 m., c) rzutu granatem w dal, i d) walki na bagnety.

urządzi D. O. K. Nr. V. Kraków.

Dla członków towarzystw wojskowo-wychowawczych z wyłączeniem wojskowych w czynnej służbie.

13. Pięciobój nowoczesny (Olimpijski) złożony z:

a) szermierki na szable (strój specjalny),
b) biegu ua przełaj 4000 m.,
c) konno na przełaj 5000 m.,
d) przepłynięcie 300 m. sposobem dowolnym, i
e) strzelanie z wojskowego pistoletu magaz. dowolnego systemu odległość 25 metrów,

urządzi DOK. Nr. X. Przemyśl.

Dostępny dla oficerów, podoficerów i cywilnych. Czas rozegrania 4 dni. Podoficerów zgłaszają DOK. w liczbie nieprzekraczającej 2-ch. Oficerowie i cywilni zgłaszają się bezpośrednio.

W mies. wrześniu:

14. Zawody lekko-atletyczne obejmujące:

A) Pięciobój atletyczny o mistrzostwo W. P. (a) bieg 200 m., b) skok w dal z rozbiegiem, c) bieg 1500 m., d) rzut dyskiem, e) rzut oszczepem,
B) Bieg 110 m. z płotkami (106 cm. wysoki),
C) Bieg 100 m.,
D) Bieg 800 m.,
E) Bieg 1500 m.,
F) Skok w wyż z rozbiegiem,
G) Skok w dal z rozbiegiem,
H) Skok o tyczce,
I) Pchnięcie kulą,
J) Rzut oszczepem,
K) Bieg rozstawny 1600 m. (400 × 4).

Dostępne dla wojskowych w czynnej służbie. Na zawody te Dow. Okr. Korp. zgłoszą po 5-ciu zawodników, którzy osiągnęli najlepsze wyniki na zawodach okręgowych. Kwalifikacji do uczestnictwa w zawodach o mistrzostwo dokona Komitet Igrzysk na podstawie podanych wyników. Czas trwania 2 dni i

15. Zawody o mistrzostwo piłki nożnej o nagrodę przechodnią P. K. I. O. (zdobytą w r. 1921 przez 20 pp.)

Dostępne dla 4 ch drużyn pułkowych (równorzędnych, które zwyciężyły na zawodach obwodowych (patrz zaw. 6). Skład drużyn 11-stu, 3-ch zastępców i 1 kapitan drużyny.

Zawody ad pkt. 13 i 14 urządzi D. O. K. Nr. I. Warszawa.

16. Zawody sportowe
dla członków Tow. Wojsk. Wychow.:
urządzi Komisja Sportowa garnizonu Wilno.

W mies. październiku:

17. Zawody hippiczne o mistrzostwo W. P.
obejmujące konkurs „Military“

a) jazda maneżowa,
b) bieg ordynansowy z przeszkodami,
c) jazda przez przeszkody,

urządzi D. O. K. Nr. I. Warszawa.
Dostępne dla oficerów i cywilnych.

18. Wyścig kolarski drogowy
i 19. Zawody strzeleckie.
urządzi D. O. K. Nr. VII. Poznań.

Zawody strzeleckie obejmują:

A. strzelanie zespołami,
B. strzelanie pojedyncze.

A. Strzelanie zespołami.

Okr. Korp. wystawią po 6. strzelców i 1-ym zastępcy (wszystkich z jednego pułku), którzy osiągnęli na Igrzyskach swego D. O. K. najwięcej punktów. Trzech z nich strzelać będzie z karabinow, 3-ch z karabinków. Strzelanie odbędzie się do tarczy 12-o pierścieniowej rozwiarów normalnych 170 x 120 cm. Odległość dla karabinów i karabinków równa celownikowi norm danego karabinu lub karabinka. Każdy oddaje po 5 strzałów z każdej z trzech postaw, bez podpórki (stojąc, klęcząc, leżąc). Pierwszy strzał próbny z każdej pozycji, nie będzie zaliczany do wyników. Karabiny regulaminowe własne. Amunicja na miejscu. O zwycięztwie Okręgu decyduje suma punktów osiągnięta przez strzelców O. K.

B) Strzelanie pojedyńcze.

a) z karabinów długich odległość 300 m.
b) z karabinów krótkich odgległość 200 m.

5 strzałów z każdej z 3 postaw: stojąc, klęcząc, leżąc, bez podpórki. Po jednym strzale próbnym z każdej pozycji. Zawody w strzelaniu pojedyńczem dostępne dla wojskowych w czynnej służbie, rezerwie i dla członków stowarzyszeń wojskowo-wychowawczych i sportowych. Kandydatów zgłaszają O. K. po odbyciu wewnętrznych zawodów.

W miesiącu grudniu:

20. Konkurs szermierski.

urządzi D. O. Korp. Nr. V. Kraków.

Dow. Okr. Korp., którym powierzono urządzenie poszczególnych zawodów o mistrzostwa W. P. opracują regulaminy organizowanych przez siebie zawodów uzgodnione z obowiązującemi przepisami poszczególnych związków sportowych (vide Instrukcja Dzien. Rozk. Wojsk 50|21. p. 885) przygotują szczegółowy program i nadeślą w terminie do 1 V. do Oddziału III Szt. Gen. celem zatwierdzenia i ogłoszenia.

Wojskowi rezerwy, członkowie towarzystw wojskowo-wychowawczych mogą uczestniczyć w tych zawodach o ile zostaną zgłoszeni przez D. O. Korp. — w ogólnej liczbie uczestników danego O K.

Zwycięzcy otrzymają z M. S. Wojsk. dyplomy honorowe: pewną ilość nagród do niektórych zawodów wyznaczy Oddział III Szt. Gen.

Wiadomości bieżące.

Redakcja prosi zainteresowane stowarzyszenia, lokalne i okręgowe o nadsyłanie swych komunikatów i wiadomości bieżących najdalej do 20. każdego miesiąca, wszystkie zaś pisma uprasza o wymianę.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P.

w sprawie przysposobienia wojskowego młodzieży.

Dnia 10. lutego 1922 r.
Nr. 12/II.

Do

Kuratorów Okręgów Szkolnych oraz Inspektorów szkolnych, dyrekcji szkół średnich, ogólno-kształcących, zawodowych, seminarjów nauczycielskich i preparand bezpośrednio podległych Ministerstwu W. R. i O. P.

W myśl opracowanego przez Ministerstwo Spraw Wojskowych projektu ustawy o obowiązkowem wychowaniu fizycznem i o powszechnem przysposobieniu do obrony Rzeczypospolitej młodzież męska od at 15 aż do czasu powołania do służby wojskowej obowiązana będzie poddać się ćwiczeniom, mającym na celu przysposobienie wojskowe. Pragnąc przysposobienie wojskowe młodzieży szkolnej ukształtować systematycznie i jednolicie oraz sharmonizować z całokształtem wychowawczej działalności szkoły, zarządzam w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wojkowych, aby wojskowe przysposobienie młodzieży wszelkich szkół odbywało się wyłącznie w szkole, czy to w szkolnych drużynach harcerskich, czy w bataljonach szkolnych, pozostających pod kierunkiem fachowych instruktorów. Szczegółowe zarządzenia w tej sprawie, dotyczące rodzaju i rozkładu zajęć, szkoły otrzymają od Ministerstwa W. R. i O. P. w czasie późniejszym.

Wobec tego takie organizacje społeczne, jak drużyny strzeleckie, drużyny polowe Sokoła i inne analogiczne, będą przeznaczone wyłącznie dla młodzieży nieszkolnej. Jeżeli poszczególni uczniowie niektórych szkół, za zezwoleniem władzy szkolnej, w chwili wydania niniejszego rozporządzenia już do drużyn wspomnianych należą, zezwalam na dalsze ich uczestnictwo w odnośnych drużynach, aby nie dezorganizować i nie przerywać rozpoczętej pracy. Wszelkim innym uczniom należenie do powyższych organizacyj jest, zarówno obecnie, jak i w przyszłości, wzbronione.

Minister W. R. i O. P.
( ) w. z. T. ŁOPUSZAŃSKI

Związek Strzelecki Okręg Krakowski.

Kraków. Dnia 23 marca odbyła się w Krakowie dekoracja dwunastu członków Związku Strzeleckiego „Śląskiemi wstęgami waleczności i zasługi“, przyznanemi przez Naczelną Komendę Powstańczą za zasługi tak bojowe w szeregach powstańców górnośląskich jak i za zasługi przy organizowaniu pomocy dla powstania. Między udekorowanemi znajduje się prezes honorowy Okręgu Krakowskiego Zw. Strzeleckiego Włodzimierz Tetmajer.

Zator. W dniu 19 marca urządził Oddział Związku Strzeleckiego w Zatorze wraz z miejscowem Kołem T. S. L. uroczystość Imienin Naczelnika Państwa. Uroczystość kościelna odpadła z powodu odmownego stanowiska miejscowego proboszcza ks. Jakóba Walkosza. O godz. 12-tej zapełniła się szczelnie sala Magistratu reprezentantami miejscowych władz i instytucyj oraz obywatelstwem i okoliczną ludnością. Na program złożyły się produkcje chóru Związku Strzeleckiego, „słowo o Józefie Piłsudskim“ wygłosił p.

Stan. Kunicki z Krakowa a deklamację p. Juljan Kozubek. Na zakończenie odśpiewano „Rotę“. Uroczystość ta wykazała, jak wielką miłością i pietyzmem otacza tut. społeczeństwo osobę Naczelnika Państwa, tego nieustraszonego bojownika o wolność i wytrwałego budowniczego Rzeczypospolitej Polskiej.

Kraków. W tych dniach ukonstytuował się w Krakowie nowy oddział Związku Strzeleckiego p. n. „Drużyna im. Pękczyca-Grudzińskiego“. Oddział składa się wyłącznie z młodzieży robotniczej.

Wadowice. Dnia 12. b. m. odbyło się w Sali „Sokoła“ tłumne zebranie szerokich sfer obywatelstwa w celu założenia miejscowego Obwodu Związków Strzeleckich. — Zagaił imieniem Komitetu Organizacyjnego inż. Pukło. — Przewodniczącym wybrano adwokata Dra Wodzińskiego. — Ideę i cele Związków Strzeleckich przedstawili delegaci Zarządu Okręgowego z Krakowa Kazimierz Załuski i Jerzy Langrod, których referaty nagrodzono żywemi oklaskami. — Na wniosek prezydenta Miasta p. Kluka, postanowiono jednomyślnie założyć Związek Strzelecki w Wadowicach i zawiązano z obecnych Oddział miejscowy, obierając tegoż patronem generała Zygmunta Zielińskiego. — Wybrano Zarząd z prezesem adw. Drem Wodzińskim, członkami prof. Klimą, prezydentem Miasta Klukiem, prokuratorem Gołąbem, dyr. gimn. Dorozińskim, prezesem „Sokoła“ Homem, pp. Kowalczewskim i Łazarskim oraz Komisję Rewizyjną z pp. inż. Pindelskim, dyr. szkoły powsz. Łaszczem, notarjuszem Pawłowskim, Hołojewskim i Batką.

Związek harcerstwa polskiego. — Męska chorągiew krakowska.

Celem wzmożenia pracy w Chorągwi organizuje komenda w czasie 19—23 kwietnia b. r. Zjazd instruktorów w Krakowie, połączony z kursem informacyjnym, praktycznym kursem gier i zabaw ruchowych oraz z wzorową 2-dniową wycieczką i ćwiczeniami w terenie. Na zjeździe kierownicy hufców i drużyn złożą krótkie sprawozdania, poczem nastąpi nad niemi dyskusja Kilku wybitnych pracowników społecznych wygłosi referaty na temat związany z pracą harcerską; po referatach dyskusje. Zjazd zorganizowany będzie w formie obozu. Program zjazdu odczytanym zostanie uczestnikom w 1-szym dniu zjazdu.

Z końcem maja odbędą się w Krakowie zawody o pierszeństwo Chorągwi krak. Program zawodów opracował prof. Z. Wyrobek, techniczną stronę uskutecznienia zawodów przejął na siebie hufiec krakowski. Dopuszczenie do zawodów uwarunkowane jest: ilością odbytych wycieczek w ciągu roku, ich rodzajem, ilością i jakością osiągniętych stopni harcerskich, zarobioną własną pracą, sumą pieniężną, postępami w nauce oraz usługami społecznego znaczenia. Właściwe zawody dzielą się na 4 działy: 1) zawody sportowo-harcerskie, 2) zawody w grze, 3) wystawa harcerska, 4) Popis drużyny. Zawody harcersko-sportowe stanowić będą ośmiobój: 1) bieg rozstawny na 300 m., 2) skok przez poręcz, 3) rzut kulą drewnianą w dal, 4) wspinanie po żerdzi, 5) pływanie na 50 m., 6) robota pionierska ziemna o użyteczności harcerskiej w dokładnie oznaczonym rodzaju i czasie, 7) zrobienie szkicu kartograficznego oznaczoną metodą, w określonej podziałce i czasie, 8) sygnalizacja chorągiewką w sposób ściśle określony. Wyniki ośmioboju oceniać się będzie punktami z wyjątkiem punktów 4 i 8.

W hufcach i drużynach praca tężeje, przybiera na sile i w treści. Żywa akcja w kierunku przygotowania kolonji letnich, obozów oraz obozów wędrownych, w której to pracy coraz intenzywnej pomagają Koła Przyjaciół Harcerstwa; liczba tych ostatnich i skuteczność pracy wzmaga się z dnia na dzień.

Polskie Tow. krajoznawcze.

Oddział krakowski.

Sekcja kół krajoznawczych młodzieży urządza kursa jako przygotowania do wycieczek krajoznawczych.

Dotychczas odbyły się następujące kursa: Kurs kartograficzny, obejmujący naukę czytania map wojskowych, kurs nauki o stylach i kurs wiadomości o ludzie polskim.

W kwietniu organizuje Sekcja drugi kurs kartograficzny dla młodzieży z następującym programem:
I. Kreślenie rysunku terenowego (wykłady teorytyczne); 1. metoda warstwic, 2. metoda kresek (szraf.), 3. metoda szumerowania, 4. profilowanie, 5. kreślenie map metodą croquis.
II. Wycieczki. 1. Kreślenie karty okolic Krakowa metodą croquis, 2. Wycieczki w okolice Krakowa, w celu praktycznego orjentowania się w terenie i czytanie mapy.

Kurs obejmuje 6 wykładów teorytycznych i 3 wycieczki 2½ godzinne. Zgłoszenia przyjmuje Sekretarjat P. T. K. Grodzka 64 II p. od godz. 18 — 19 codziennie prócz świąt. Opłata za kurs wynosi dla członków kół Krajoznawczych młod. i drużyn harcerskich 350 Mkp., dla nieczłonków 450 Mkp.

Kurs rozpoczyna się dnia 25 kwietnia b. r.

Krakowskie Tow. Naucz. Szkół Średnich i Wyższych.

Sekcja wychowania fizycznego.

W zrozumieniu ogromnej ważności wychowania fizycznego młodzieży wogóle, a nietylko szkolnej, dla zdrowia jej samej przedewszystkiem i jej tężyzny fizycznej oraz dla utrzymania niepodległości naszej ukochanej Ojczyzny, względnie przygotowania młodzieży naszej do Jej obrony, zawiązało nauczycielstwo wychowania fizycznego krak. Koła T. N. S. Śr. i W. Sekcję w b. r. szkolnym.

Zadaniem jej jest zastanawianie się nad wszystkiemi kwestjami, odnośnie do wymienionej sprawy, praktyczne ich przeprowadzanie z uwzględnieniem najnowszych zdobyczy na tem polu, oraz utrzymywanie stałego związku ze stowarzyszeniami o celach pokrewnych i stowarzyszeniami sportowo-wychowawczemi dla współdziałania w pracy, dążącej do wypełniania celów wspólnej akcji.

Dla tejże współpracy i jednolitego postępowania uprasza Zarząd Sekcji wszystkie Towarzystwa, zajmujące się sprawą fizycznego wychowania młodzieży, o komunikowanie się z nim (na ręce jej przewodniczącego Feliksa Fidzińskiego, naucz. państw. gimn. św. Anny w Krakowie), oraz o łaskawe nadsyłanie mu dla braku wszelkich funduszów, fachowych czasopism i książek do biblioteki pod wskazanym adresem.

W Krakowie, dnia 23. marca 1922.

Za Zarząd Sekcji:

Przewodniczący:
Fidziński.

Z SPRAWOZDAŃ OFICERÓW INSTRUKCYJNYCH.

Nowy Sącz. Stanowisko ofic. instrukcyjnego objąłem dnia 11 marca.

Praca wychowawcza nad młodzieżą na terenie Pow. Kom. Uzup. Nowy Sącz przedstawia się w sposób następujący:

W samym Nowym Sączu znajdują się organizacje wychowawcze: 1) Tow. „Sokół“ którego działalność ogranicza się do prowadzenia kina. Obecnie przystąpiono do organizacji drużyny ćwiczącej gimnastykę. Ogółem Tow. „Sokół“ liczy członków od 250 — 300, z tego w drużynie ćwiczącej koło 30 członków.

2. „Harcerstwo“ prowadzi prof. Zieliński w ramach szkół gimnazjalnych. Liczy koło 100 członków w męskiej drużynie i około 150 w żeńskiej. W szczupłych tych ramach pracuje jednak wydatnie.

3. Stowarzyszenie młodzieży polskiej skupiające młodzież rękodzielniczą i pozaszkolną, liczy w Sączu koło 300 członków, posiada we wsiach okolicznych swoje organizacje, jednak zupełnie autonomiczne.

Praca w tej organizacji prowadzona jest intenzywnie w zakresie oświaty.

4) Związek strzelecki. Organizacja świeżo powstała, znajduje się w stadjum organizacyjnem, liczy około 150 członków biernych, jest jednak usprawiedliwiona nadzieja, że praca w niej zawrze wkrótce.

Pozatem znajdują się dwa kluby sportowe „Beskid“ i „Sandecja“ słabo zorganizowane i nieliczne Tow. Wioślarskie.

Naogół odczuwa się bierność wśród społeczeństwa i to zarówno wśród starszych jak i młodzieży.

PKU. **Wadowice.** Dnia 15. marca br. z incjatywy of. instr. zawiązała się Legja Szkolna w miejscowem gimn. państwowem im. Józefa Poniatowskiego w porozumieniu z dyr. gimn. Chłopców 75., jako instruktora Dow. 12 pp. przydzieliło kpt. Krausa, który dwie godziny w tygodniu poświęca na przeprowadzenie wyćw. fizycznego i wojsk. przysp. w Legji. Wykłady odbywają się w Sali „Sokoła“.

Chrzanów. Celem rozszerzenia akcji wychowania fizycznego i przysp. wojsk. na dalsze powiaty P. K. U. odbyło się dnia 7. marca b.r. w Chrzanowie, zebranie organizacyjne, zwołane przez oficer. instrukc. pod przewodnictwem Kmendanta P. K. U. Referował of. instr., obecni byli dyrektor gimn. Pęckowski, prezes Sokoła Dr. Narczak. Kmdt drużyny Hacerskiej prof. Gdula, oraz szereg innych osób zainteresowanych tą akcją.

Oświęcim. Podobne zebranie odbyło się dnia 9. marca w Oświęcimie. Zebranie odbyło się przy b. licznem współudziale sfer urzędniczych z p. starostą dr. Żelichowskim, pedagogicznych dyr. gimn. Dr. Tobierzykiem na czele oraz licznie zebranymi przedstawicielami wojskowości org. sportowych.

Po otwarciu zebrania przez Kmdta P. K. U., wysłuchaniu referatu of. instr. wywiązała się b. ożywiona i przychylna dyskusja, poczem natychmiast powołano do życia Komitet wykonawczy z p. Zajączkowskim inspektorem szkolnym i zarazem prezesem Sokoła na czele, który ma na celu w najbliszym czasie rejestrować porozrzucane organizacje oraz zespolić je w pracy wych.-fizycznego i przysp-wojsk. Zebraniu przewodniczył Starosta Dr. Żelichowski.

Z pośród org. działających na terenie Oświęcimia zgłosiły współpracę: Tow. Sokół prowadzi ćwiczenia gimnastyczne. Tow. sportowe „Siła“ posiada 130 członków i dwie czynne drużyny piłki nożnej. Klub Sportowy „Czarni“ członków 170. Zw. Studencki. Organizacja młoda zyskująca sobie coraz więcej sympatji na tamtejszym terenie.

Z a t o r. Funkcjonuje jedynie Zw. Studencki. Oddział w Zatorze 21 członków w Spytkowicach 16. Brzeszcze 35. Sułkowice 20 wszyscy czynni.

Z ruchu wydawniczego.

Coraz to bardziej wzmagający się ruch na polu publikacyj dotyczących prac wojskowo-wychowawczych, jest bijącym w oczy dowodem wzmożenia intenzywności tychże prac. Organizacje wojsk.-wych. ustawicznie powiększają zakres swej działalności, co idzie zresztą w parze z jej pogłębianiem; to też czasopisma centralne stają się już niewystarczającemi dla potrzeb całego ruchu, mnożą się pisma okręgowe, lokalne i t. p. W swym przeglądzie prasy nie ograniczamy się jedynie do terenu krakowskiego DOKorp., lecz zwracamy baczną uwagę na wszystko, co się w tym kierunku czyni na obszarze całego Państwa.

Zanotować więc musimy przedewszystkiem powstanie dwóch czasopism, mających zadania i cele identyczne z naszemi, oczywiście ograniczone do terenu swego działania. Są to „W i a d o m o ś c i“ referatu przyspos. rezerw i wych. fiz.“ DOK. Nr. VIII w Grudziądzu i „Ż o ł n i e r z - o b y w a t e l“, organ dla spraw wojskowo-wychowawczych, wydawany przez Oddz. III. Szt. DOKorp. Nr. VII. w Poznaniu. Oba te pisma są miesięcznikami, lecz gdy drugie z nich odpowiada mniej więcej typowi naszego pisma, to pierwsze zajmuje się nietylko pracami zrzeszeń wych.-wojsk., lecz i wychowaniem fizyczn. i sportem na terenie wojska samego.

Związek Strzelecki, prócz swego organu centralnego p. n. „Strzelec“, ma kilka czasopism okręgowych, jak „K o m u n i k a t s t r z e l e c k i“ w Lublinie i „P r z e g l ą d s t r z e l e c k i“ Okręgu Lwowskiego, wychodzący od stycznia b. r. jako miesięcznik, a dający nader obfity materjał programowy i sprawozdawczy. Również i okręg krakowski zamierza przystąpić do wy-

dawnictwa własnego czasopisma, i to ilustrowanego.

Między wydawnictwami harcerskiemi zwracają zwracają uwagę „Wiadomości bieżące męskiej chorągwi oddziału warszawskiego Z. H. P.“, komunikat informacyjny wydany staraniem Referatu Prasowego Chor. M. Warsz., bardzo starannie i przejrzyście zredagowany i przynoszący duży zasób ogólnych bieżących wiadomości harcerskich.

Musimy wreszcie zwrócić uwagę na artykuł w „Przeglądzie sportowym“ (nr. 10.) p. t. „Dokoła uchwały Rady Wych. Fiz.“, którego autor, omawiając projekt ustawy o obow. wych. fizyczn. i powsz. przysposobieniu do obrony Rzpltej przeciwstawia wychowanie fizyczne przysposobieniu wojskowemu, sport zaś sprowadza (w projekcie ustawy) do roli drugorzędnej. Z naciskiem stwierdzamy, iż przysposobienie wojskowe nie polega wcale na mustrze i „drillu“; przez przysposobienie wojsk. rozumiemy natomiast wszystko, co zmierza do wyrobienia w młodzieży dzielności ducha i tężyzny ciała — a więc m. i. i sport! Związków strzeleckich i harcerskich nie uważamy za „wychowanie fizyczne“, natomiast wiemy dobrze, iż wychowanie fizyczne, a w pierwszej mierze sport, zajmują w planie ich pracy poważne miejsce. Tyle panu Ż. jako wyjaśnienie.

Zwracamy uwagę naszych czytelników na notatki umieszczone w dzienniku „Rzeczpospolita“ w Nr. z dn. 19, 20 i 14 marca w sprawie naszego pisma.

Na terenie DOKorp. wychodzą następujące czasopisma poświęcone idei wychoWania fizycznego lub podobne:

„ORLI LOT Kraków ul. Grodzka 64. II. piętro miesięcznik Pol. Tow. Krajoznawczego.

PŁOMIENIE Kraków ul. Bracka 17, dwutygodnik młodzieży.

Z pism centralnych podać nadto należy:

„STRZELEC“ Warszawa, Al. Jerozolimskie 27 organ T-wa „Związek Strzelecki“.

„OGNISKO“ Warszawa Al. Ujazdowskie 37, pismo młodzieży polskiej, wyd. przez Naczelnictwo Zw. Har. Polskiego.

„HARCMISTRZ“ Warszawa tamże kwartalnik instruktorski.

„WYCHOWANIE FIZYCZNE“ Poznań, Uniwersytet, Studjum wychow. fizycznego; miesięcznik Rady wych. fizyczn.

„PRZEGLĄD SPORTOWY“ Kraków ul. Grodzka 13., tygodnik Pol. Zw. Piłki Nożnej.

„SPORT“ Tygodnik Ilustrowany Lwów ulica Zimorowicza 1. 5., telefon 581.

Redaktor: kapitan Edward Pfeiffer, ref. przysp. rezerw D. O. K. Nr. V.

Redakcję numeru zamknięto dnia 25. marca 1922 r.

Drukarnia wojskowa D. O. Korp. Nr. V. w Krakowie.